

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИ

МАИШИЙ ВА ҚУРИЛИШ ЧИҚИНДИЛАРИ БИЛАН БОҒЛИҚ ИШЛАРНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТҮҒРИСИДА

Бошланиши 1-бетда

6. Қуидагилар:
2020-2021 йилларда маҳаллий бюджет-лар маблагларни хисобидан курилиш ва маиший чиқинди полигоналарни куриш ҳамда жиҳозлаш бўйича манзили дастурлар 2 ва 3-иоловалгарга мувофиқ;

Коракалпогистон Республикаси Вазирлар Кенгаси ва вилоятлар ҳокимларни томонидан 2020-2021 йилларда чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасида эришиши таъминланадиган мақсадли индикаторлар 4.1-4.13-иолова-ларга мувофиқ тасдиqlанисi.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 21 апрелдаги ПҚ-2916-сон карори билан ташкил қилинган Чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тизими мувофиқлаштириш ва такомиллаштириш бўйича Республика комиссияси-га (Раматов) мазкур бандда назарда тутилган манзили дастурларга ва мақсадли индикаторларга ўзгаришлар киритиш хукуки берилсин.

7. Бегилаб қўйилсинки, 2021 йил 1 январдан бошлаб:

ахоли томонидан Давлат экология кўмитасининг Интернет тармогидаги махсус ахборот тизимига юборилган экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиатдан фойдаланиш соҳасидаги хукубзарликлар ҳақидаги фотосуратлар ва видеодэзувлар Мавзумий жавобгарлик тўғрисидаги кодексда белгиланган тартибда кўриш чиқилади;

хукубзарлик ҳолатлари тўғрисидаги фотосуратлар ва видеодэзувларни юборган шахслар хукубзарларнинг ундирилган жарима миқдорининг ўн беш фоизи миқдоридаги пул мукофоти билан рагбатлантирилади;

хукубзарлик ҳолатлари тўғрисидаги фотосуратлар ва видеодэзувларни юборган шахслар хукубзарларнинг шахсини аниқлаш давлат экология кўмитасининг худудий органлари сўровига асосан ички ишлар органлари томонидан амалга оширилади;

хукубзарлик ҳолатлари тўғрисидаги фотосуратлар, видеодэзувлар ва хабарларни тақдим этган шахслар тўғрисидаги маълумотларнинг ошкор этилишига йўл қўйилмайди.

8. Давлат экология кўмитаси:

Ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантириш вазирлиги билан биргаликда 2021 йил 1 январга қадар барча худудлардаги ахолига атроф-муҳит, шу жумладан, маиший қурилиш чиқинди-лар билан боғлиқ ишлар ҳолати устидан жамоатчилик низоматини амалга ошириш имконини берувчи, бу борадаги хукубзарликларни тўғрисидаги фото ва видео материалларни жойлаштириш имкониятига эга бўлган Интернетдаги махсус ахборот тизимини яратиш ҳамда ҳар бир хабар берилган ҳолат бўйича тезкор чоралар кўриш тизимининг жорий қилинишини таъминласин;

чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга оширишда экологик тарбия ва тарбиботни самарали ташкил этиш ҳамда жамоатчилик экологик низоматини амалга оширишда фуқаролар, нодавлат нотижорат ташкилотлар ҳамда оммавий ахборот воситалари билан яқиндан хамкорлик килсан;

экология ва атроф-муҳитни муҳофazaga қилиш ҳолати ҳақида жамоатчилик хабардорлигини оширишга қаратилган ахборот-тахлил ва медиа материалларини тайёрлаш, экологик маданийни ошириш, хукубзар-

ликларнинг ўз вақтида олдини олиш чораларни кучайтирсан;

Маҳалла ва оиласиң кўллаб-кувватлаш вазирлиги билан биргаликда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органдарни томонидан экологик назоратнинг жамоати инспекторлари тизимиши шакллантириш ишларни мувофиқлаштириш;

9. Давлат экология кўмитаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги билан:

“Ишга марҳамат” мономарказлари ҳамда Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги тизимидағи касб-хунарга ўқитиш марказларида замонавий кўнималар асосида чиқинди-ларни қайта ишлана билан шугулланувчи ходимларни тайёрлашни, қайта тайёрлашни ва малакасини ошириши ҳамда бу борада ишсиз фуқароларнинг бандлигини;

чиқинди-ларни қайта ишлана жараёнинг чет эдан янги технологиялар жалб этилган тақдирда, улардан фойдаланишга ўргатиш бўйича “Ишга марҳамат” мономарказлари ва касб-хунарга ўқитиш марказларида таъминлашни ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимларни мазкур технologияларни ишлаб чиқарувчи ташкилотлар вакиллари ёки улардан фойдаланишни ҳамда тайёрлашни ҳамда бу макаласини ошириши ҳамда бу борада ишсиз фуқароларнинг бандлигини;

14. Ички ишлар вазирлиги Давлат экология кўмитаси, Транспорт вазирлиги, Давлат солик кўмитаси, Санитария-эпидемиологик осойиштаплик ва жамоат саломатлиги хизмати, Коракалпогистон Республикаси Вазирлар Кенгаси, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимларни билан биргаликда:

ушбу қарор ва чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги бошқа қонун хужжатлари талабларига риоя этилиши юзасидан назорат ва тарбибот ишларни кучайтирсан;

маиший чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги хизмат кўрсатишга ихтиослашган ташкилотлар мутахассисларни қайta тайёрлаш ва малакасини ошириши бўйича ўкув курсларни йўлга кўйинсан;

Белгиланиски, 2022 йил 1 январга қадар маиший чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги фаолият кўрсатишга ихтиослашган хусусий ташкилотлар мутахассисларни Марказда қайta тайёрлаш ва малакасини ошириш жараётларининг 50 фоизи давлат экология кўмитасининг Экология, атроф-муҳитни муҳофazaga қилиш ва чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги фаолиятни ташкил этишини ҳамда мазкур чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги хизмат кўрсатишга ихтиослашган ташкилотлар мутахассисларни қайta тайёрлаш ва малакасини ошириши бўйича ўкув курсларни йўлга кўйинсан;

15. Маиший ва қурилиш чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни биргаликда тайёрлашни ҳамда тайёрлашни таъминлашни ҳамда бу соҳада давлат экология назоратнинг кучайтирсан;

а) Баш вазирнинг биринчи ўринбосари — Чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тизими мувофиқлаштириш ва такомиллаштириш бўйича республика комиссияси раиси А.Раматов:

мазкур қарор ижросининг ўз вақтида ва сифатли амалга оширилишини таъминлашсан, худудларга чиқкан ҳолда белгиланган чора-тадбирларнинг бажарилышини ўргансиз, масъул вазирлик ва идораларнинг самарали фаoliyati ташкил этишини ҳамда мувофиқлаштириш, аниланган камчиликларни ўз вақтида аниланаси;

б) Баш вазирнинг 2 ва 3-иоловаларида манзили дастурларни амалга ошириш учун мажаллий бюджетдан талаб этиладиган зарур маблагларни ўз вақтида аниланаси;

мазкур қарорнинг 2 ва 3-иоловаларига мувофиқ чиқинди-ларни утилизацияни килиш, қайta ишлана ва кўмиш билан боғлиқ ишларни комплекс амалга ошириш бўйича замонавий чиқинди-ларни полигонларни ташкил этилиши, шунингдек, кейинчалик белгиланган ташкил этишини ҳамда мувофиқлаштириш, аниланган камчиликларни ўз вақтида бартараф этиб борсин;

мазкур қарорнинг энг маҳаллий бюджетларни амалга оширилишини таъминлашсан, худудларга чиқкан ҳолда белгиланган чора-тадбирларнинг бажарилышини ўргансиз, масъул вазирлик ва идораларнинг самарали фаoliyati ташкил этишини ҳамда мувофиқлаштириш, аниланган камчиликларни ўз вақтида аниланаси;

2021 йил 1 ионга қадар куйидагиларни ўз ичига олган қурилиш чиқинди-ларни полигонларни маҳаллий бюджет маблагларни хисобидан куриш ва жиҳозлаш бўйича 2022-2023 йилларга мўлжалланган манзили дастурни тасдиқлашни назарда тутивчи;

16. Давлат экология кўмитаси Вазирлар Мажкамасига 2021 йил 1 январга қадар:

маиший ва қурилиш чиқинди-ларни белгиланмаган жойларга ташлаблангич учун жа-рияма санкциялари мидорини ошириш, маиший ва қурилиш чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ташкилотларни ташкил этишини ҳамда мувофиқлаштириш, аниланган камчиликларни ўз вақтида бартараф этиб борсин;

17. Давлат экология кўмитаси Президентининг айрим қарорларига 5-иоловага мувофиқ ўзгаришиларни таъминлашсан, худудларга чиқкан ҳолда белгиланган чора-тадбирларнинг манфаатдор маблангичларни ташкил этишини ҳамда мувофиқлаштириш, аниланган камчиликларни ўз вақтида бартараф этиб борсин;

18. Мазкур қарорнинг ижросини назорат килиш ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг биринчи ўринбосари А.Ж.Раматов зинмасига юклансин.

таълим вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги:

б) Муддатда чиқинди-ларни олиб кетиш бўйича хизмат кўрсатувчи ташкилотлар билан ўртасидаги дебитор ва кредитор қарздорлик ҳолатини таҳлил килип ҳамда уларни камайтириш юзасидан зарур чораларни амалга ошириш;

2021 йилдан бошлаб бюджет ташкилотларининг жараётлар сметаларини молия органларида рўйхатдан ўтказишида майши чиқинди-ларни тўлаш ва олиб кетиш бўйича коммунал хизматларни ҳамда ташкилотларни таъминлашни ҳамда бу майдонларни белгиланган тартибда ажратиш, куриш ва жиҳозлаш;

в) Муддатда чиқинди-ларни марказларни ишларни ҳамда тартибда ажратиш, куриш ва жиҳозлаш;

г) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тўлаш, олиб кетиш бўйича қайta ишлана бўйича оширишини таъминлашсан;

маиший қурилиш чиқинди-лар билан боғлиқ ишларни биргаликда таъминлашни ҳамда тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

д) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

е) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

ж) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

ж) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

ж) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

ж) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

ж) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

ж) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

ж) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-ларни тадбирларнинг тўлиғи амалга ошириш;

ж) Давлат экология кўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Н.Обломиров:

мазкур қарорнинг 1-иоловасига мувофиқ худудларда майши чиқинди-лар

Улугбек ДОЛИМОВ,
педагогика фанлари доктори

Исҳоқон тўра Ибрат шоир ва олим, ношир ва педагог, сайёх ва дин арбоби, миллий ўйонини даврининг атоқи испоточиси сифатида бутун ҳаётини Ватан ва миллат маҷбаатларига, унинг истиқтолиги бағишлади. Шу бойс, унинг бой маданий-маърифий, илмий-бадиий мероси нафакат мамлакатимизда, хотто якин ва узик хорижда ҳам кенг ўрганилмоқда. Кейинги йилларда унинг "Мезон уз-замон" ("Замон тарозуси") маърифий асарининг япон ва ўзек профессорлари Хисао Коматсу ва Бахтиёр Бобоюнов ҳамкоригида Тошкент ва Токиода кенингиздан, шоир шеърларининг салмоқли сӯзбоси билан Түрикда китоб ҳолида чоп этилганда ҳам ушбу фикри тасдиқлаганди.

Мутафаккирнинг асли исми Исҳоқон бўлиб, "Ибрат" унинг адабий таҳаллусидир. Унинг ота-баболари сultonton орифин — Аҳмад Яссавийга бориб тақалдади. Узоқ ўтмис — XVIII асрнинг иккичи яримда Аҳмад Яссавий авлодлари Туркистондан Наманганга хижрат қылган ва Тўракурғон кишилгидаги кўним топган. Бу ҳақда Ибрат кўйидаги ламиёнади:

**Ибрат таҳаллусидур, аҳфоди Ҳазрати Суптон,
Шуҳратда — Ҳожи тўра, маъвоси —
Тўракурғон.**

Исҳоқон Ибрат "Лугати сittat ал-сина" ("Олти тилли лугат") асарида ёзишича, 1887 йили онаси Хурийбинин ҳажжа олиб боради. Бирор онаизорига Ватанига қайтиб келиш насаб этмади. Жида шаҳрида ўтка шамоллаши касалидан вафот этди. Исҳоқон тўранинг Шарқ мамлакатларига сафара чиқишдан асосий мақсади, авваламбор, онасининг илтимосини қондириш бўлса, иккичидан, чет эсл ҳалқлари ҳаётини ва маънавиятини билан яқиндан танишиш, хорижий тилларни ўрганиш, бу мамлакатларни ўз кўзи билан кўриш иштиёқи эди. У онасини Жида шаҳрида дағи этиб, Шарқ мамлакатларни бўйлаб саёҳатини давом этирди. Жумладан, Истанбул, София, Афина, Рим, Берлин, Париж каби Европанин марказий шаҳарларида буди, ачана вакт Жида шаҳрида истикомат килди. Макками Мукаррамадан Қўизил ва Арабистон денигизлари орқали Ҳиндистонга келди. 1892-1896 йилларда Ҳиндистоннинг энг ўрини порт шаҳри Бомбейда яшади. Бу ерда у ҳалқлар үртасида кенг кўлланадиган арబатлисизони, яъни тўрт тилни — араб, форс, хинд-урду ва инглиз тилларини мукаммал ўрганди. Чет элларда ҳалқ ҳаётини, уларнинг маорифи ва маданийати, маънавияти, Шарқ мамлакатларидаги европаликлар орқали кириб келган Гарб маданийати, тили ва маънавиятини билан яқинидан танишиш, ўрганди, илмий асарлари учун кимматли маълумотлар тўплади. Шарқ тиллари билан баробар Гарб тилларини билиш зарур деб хисоблади ва Арабистонда француз тилини, Ҳиндистонда инглиз тилини, шу билан бирга, қадимилик финикия, иброний, суря, юнон ўзувларини ўрганди. Ибратнинг Шарқ ва Гарб ҳалларни тилларини анча мукаммал билганини ёзтироф этиб, жадид публицисти ва педагоги Иброрхим Дағрон (1874-1922) кўйидагиларни ёзди: "Фазоили инсонидин ода кози тўра (Исҳоқон Ибрат — У.Д.) жоноблари туркча, форсча, ҳиндча, русча лисон

билиб, яна русча, французча, арманича ва бошқа ҳатлар ёзмокка мөхирдурлар".

Исҳоқон тўра Ибрат 1896 йилда Ҳиндистондан Кошгарга ўтди, сунг ўз она Ватани Наманганга қайтиб келди. У чет эллардан бир қанча ноёб китоблар, маданият ашёлари олиб келди, ҳамкишлопларига намояшиш килди. Улар орасида дунё имларига маълум ва машҳур, кейинчалик Наманган нусхаси деб юритилган Юсуф Ҳос Ҳожибнинг "Кутаду билиг" асари кўлнёзмаси ҳам бор эди. Бу ноёб кўлнёзма буюк олим, истикоҳ фидойиляри Абдурауф Фитрат ва Лутғулла Олимий томонидан ўтган асрнинг 30-йиллари бошида Тошкент кутубхонасининг Шарқ бўйимига топширилган.

ХХ аср бошларига келиб, бир томондан, ҳар қандай илгор янгиликка тишироқлари билан карши чиқаётган, мустамлакачилар кўлида кўйирчоқ бўлган мутаассибларни кескин фош этувчи, иккичидан томондан, Чор Русияси истибоди, таъкиб ва тазйиклари остида жаҳон тамаддунидан бутунлай узилиб қолган ҳалқли тараккиёт сари етакловчи, маънав ўйготувчи, жадидлар номини олган маърифатпаварлар гурухи етишиб чиқди. Исҳоқон Ибрат, Бехбудий, Мунавваркори, Авлоний, Сиддикӣ Аҳмад, Айнӣ, Фитрат, Ҳамза, Тавалло, Ҳоҳи Мунӣ, Чўллонлар бу зумранинг раҳманомалари ва етакиб намояндапарни эдилар.

Исҳоқон Ибрат қарий ўз йил давом этган чеаз саёҳатидан кейин ҳалқнинг онгини ўтириш, илм-маърифат нуридан баҳраманд қилиш ўйлида тинимис меҳнат килди. 1898 йилдан ёзтиборан Тўракурғон ҳалқ, қозиси, Туркистон қозилар съездининг фаол аъзоси сирафида фаолият кўрсатди: усул савтия (тобуши усул) методига асосланган мактаблар очди, улар учун дарсларлик, кўлланмалар яратди. 1905 йилда ҳалқ саломатлигидан, жисман покизи булишинни ўйлаб, ўз қишишни Тўракурғонда ҳаммом курдириди. Бу ҳақда уша даврнинг ягона "Туркистон вилоятининг газети" мақола-ҳабар ёзлон қилди. Мазкур ҳаммом Европа усулида курилган сабабли мутаассибларга ёқмади, уни ҳаром деб ёзлон қилдилар, натижада содда ҳалқ ҳаммомга бормай кўйди. Қанча ҳардат, ораз-умид, катта ҳаражат билан курилган ҳаммом биноси бир неча йил бекор ётди.

Мутафаккир Ибрат фаолиятидан дастлаби даврдан то умрнинг охиригача ҳалқ маорифининг йирик ташкилотчиси сифатида Наманганда Тўракурғонда ўнлаб усули жадид мактаблари ташкил этиди, уларнинг ҳам иктиносиди, ҳам маънавий таъминотини ўз симмасига олди, бу ишда ҳеч вакт маълум азмади. 1907 йилда Тўракурғонда очган мактаб тўғрисида Исоимбек Гаспрали ёзди: "...Наманган уезди Тўракурғон қасаба қозиси Исҳоқон тўра иони ойдайд" Мактаби Исҳоқия" очди. 50 нафар боя таълимiga олindi. Бу мактаб усули савтияда бўлиб, кундузига ва кечки, кундузи болалар, кечки пайтататлар кироатхонаси бор. Bu мактаб вилоятдаги ҳаммом мактаблар учун намуна. Қози мактабига 1000 рубль сарфлади, муаллимга 300 рубль маош таънилди...

Исҳоқон Ибрат 1908 йилда Петербург ва Москвада бўлуди, ўқув юртлари, айниси, замонавий мактаблар, диккатга сазовор жойлар билан танишиди. Петербург Эрмитажидаги сакланадиган Мұсағифи Ҳисмийини кўзига суртди. Қайтишда Оренбург ва Уфа шаҳарларида бўлуди, туркӣ ҳалқларининг ўлуг мутафаккирларидан Фотих Каримийнинг "Вакът" газетаси, Ризо Фарҳиддиндиннинг "Шўро" журнали билан алоқа ўрнатади, уларнинг доимий муштарисига айланади, усули жадид мактаблар хусусида улар билан ўзок субҳатлашади. Оренбургда Гауфман деган матбаачидан

Сўра бўғбондин, сенга қўйдим қадаб.
Сўра бўғбондин, гулни узма, боадаб,
Сўра бўғбондин, сенга қўйдим қадаб.

Бўғда Европа усулида катта иморат курдириб, арқига "Хуш келибис, Исҳоқия бўғига!" деб ёздирб қўйди, маҳсус бўғбон тайланади. Бу бинодан ўзи ташкил қилган жадид мактаблари учун хоналар ақратди. Бу бўғ шуҳуматининг дастлабки йилларидек ёвлинига ўз туди, куррук ери янги ташкил этилган колхоз аъзоларига бўлиб берилди.

Исҳоқон тўра Ибрат йирик ташкил этиб, ушбу

шади

таъминотида ҳаммом босмахона ташкил киради.

Исҳоқон тўра Ибрат таҳаллусидур, аҳфоди Ҳазрати Суптон, Шуҳратда — Ҳожи тўра, маъвоси — Тўракурғон.

Исҳоқон Ибрат "Лугати сittat ал-сина" ("Олти тилли лугат") асарида ёзишича, 1887 йили онаси Хурийбинин ҳажжа олиб боради. Бирор онаизорига Ватанига қайтиб келиш насаб этмади. Жида шаҳрида ўтка шамоллаши касалидан вафот этди. Исҳоқон тўранинг Шарқ мамлакатларига сафара чиқишдан асосий мақсади, авваламбор, онасининг илтимосини қондириш бўлса, иккичидан, чет эсл ҳалқлари ҳаётини ва маънавиятини билан яқиндан танишиш, ўрганди, илмий асарлари учун кимматли маълумотлар тўплади. Шарқ тиллари билан баробар Гарб тилларини билиш зарур деб хисоблади ва Арабистонда француз тилини, Ҳиндистонда инглиз тилини, шу билан бирга, қадимилик финикия, иброний, суря, юнон ўзувларини ўрганди. Ибратнинг Шарқ ва Гарб ҳалларни тилларини анча мукаммал билганини ёзтироф этиб, жадид публицисти ва педагоги Иброрхим Дағрон (1874-1922) кўйидагиларни ёзди: "Фазоили инсонидин ода кози тўра (Исҳоқон Ибрат — У.Д.) жоноблари туркча, форсча, ҳиндча, русча лисон

билиб, яна русча, французча, арманича ва бошқа ҳатлар ёзмокка мөхирдурлар".

Исҳоқон Ибрат 1896 йилда Ҳиндистондан Кошгарга ўтди, сунг ўз она Ватани Наманганга қайтиб келди. У чет эллардан бир қанча ноёб китоблар, маданият ашёлари олиб келди, ҳамкишлопларига намояшиш килди. Улар орасида дунё имларига маълум ва машҳур, кейинчалик Наманган нусхаси деб юритилган Юсуф Ҳос Ҳожибнинг "Кутаду билиг" асари кўлнёзмаси ҳам бор эди. Бу ноёб кўлнёзма буюк олим, истикоҳ фидойиляри Абдурауф Фитрат ва Лутғулла Олимий томонидан ўтган асрнинг 30-йиллари бошида Тошкент кутубхонасининг Шарқ бўйимига топширилган.

ХХ аср бошларига келиб, бир томондан, ҳар қандай илгор янгиликка тишироқлари билан карши чиқаётган, мустамлакачилар кўлида кўйирчоқ бўлган мутаассибларни кескин фош этувчи, иккичидан томондан, Чор Русияси истибоди, таъкиб ва тазйиклари остида жаҳон тамаддунидан бутунлай узилиб қолган ҳалқли тараккиёт сари етакловчи, маънав ўйготувчи, жадидлар номини олган мактаб тўғрисида ғархишига саҳибиди.

Исҳоқон Ибрат 1908 йилда Петербург ва Москвада бўлуди, ўқув юртлари, айниси, замонавий мактаблар, диккатга сазовор жойлар билан танишиди. Петербург Эрмитажидаги сакланадиган Мұсағифи Ҳисмийини кўзига суртди. Қайтишда Оренбург ва Уфа шаҳарларида бўлуди, туркӣ ҳалқларининг ўлуг мутафаккирларидан Фотих Каримийнинг "Вакът" газетаси, Ризо Фарҳиддиндиннинг "Шўро" журнали билан алоқа ўрнатади, уларнинг доимий муштарисига айланади, усули жадид мактаблар хусусида улар билан ўзок субҳатлашади. Оренбургда Гауфман деган матбаачидан

Сўра бўғбондин, сенга қўйдим қадаб.
Сўра бўғбондин, гулни узма, боадаб,
Сўра бўғбондин, сенга қўйдим қадаб.

Бўғда Европа усулида катта иморат курдириб, арқига "Хуш келибис, Исҳоқия бўғига!" деб ёздирб қўйди, маҳсус бўғбон тайланади. Бу бинодан ўзи ташкил қилган жадид мактаблари учун хоналар ақратди. Бу бўғ шуҳуматининг дастлабки йилларидек ёвлинига ўз туди, куррук ери янги ташкил этилган колхоз аъзоларига бўлиб берилди.

Исҳоқон тўра Ибрат йирик ташкил этиб, ушбу

шади

таъминотида ҳаммом босмахона ташкил киради.

Исҳоқон тўра Ибрат таҳаллусидур, аҳфоди Ҳазрати Суптон, Шуҳратда — Ҳожи тўра, маъвоси — Тўракурғон.

Исҳоқон Ибрат "Лугати сittat ал-сина" ("Олти тилли лугат") асарида ёзишича, 1887 йили онаси Хурийбинин ҳажжа олиб боради. Бирор онаизорига Ватанига қайтиб келиш насаб этмади. Жида шаҳрида ўтка шамоллаши касалидан вафот этди. Исҳоқон тўранинг Шарқ мамлакатларига сафара чиқишдан асосий мақсади, авваламбор, онасининг илтимосини қондириш бўлса, иккичидан, чет эсл ҳалқлари ҳаётини ва маънавиятини билан яқиндан танишиш, ўрганди, илмий асарлари учун кимматли маълумотлар тўплади. Шарқ тиллари билан баробар Гарб тилларини билиш зарур деб хисоблади ва Арабистонда француз тилини, Ҳиндистонда инглиз тилини, шу билан бирга, қадимилик финикия, иброний, суря, юнон ўзувларини ўрганди. Ибратнинг Шарқ ва Гарб ҳалларни тилларини анча мукаммал билганини ёзтироф этиб, жадид публицисти ва педагоги Иброрхим Дағрон (1874-1922) кўйидагиларни ёзди: "Фазоили инсонидин ода кози тўра (Исҳоқон Ибрат — У.Д.) жоноблари туркча, форсча, ҳиндча, русча лисон

билиб, яна русча, французча, арманича ва бошқа ҳатлар ёзмокка мөхирдурлар".

Исҳоқон Ибрат 1896 йилда Ҳиндистондан Кошгарга ўтди, сунг ўз она Ватани Наманганга қайтиб келди. У чет эллардан бир қанча ноёб китоблар, маданият ашёлари олиб келди, ҳамкишлопларига намояшиш килди. Улар орасида дунё имларига маълум ва машҳур, кейинчалик Наманган нусхаси деб юритилган Юсуф Ҳос Ҳожибнинг "Кутаду билиг" асари кўлнёзмаси ҳам бор эди. Бу ноёб кўлнёзма буюк о